

Казка в житті дитини

Казка як елемент культури, передусім її естетичної складової, та як феномен вітчизняної народної етнопедагогіки має неоціненне значення в сучасній педагогічній практиці і є багатограним матеріалом у становленні естетичної культури, формуванні здібностей і загальному розвитку особистості. Казка — могутній засіб виховання, що відображає ментальність українського народу, «відтворює історичне тло, на якому формувалася і деформува-лася національна самосвідомість мас», вводить «в ситуації емоційного співпереживання, виховує естетичний ідеал» (Б. Ступарик).

Будь-яка казка орієнтована на соціально-педагогічний ефект: вона навчає, виховує, попереджає, спонукає до діяльності і навіть лікує. Виховання засобами казки особливо впливає на становлення духовного світу особистості у дошкільному дитинстві. Казка створює умови для формування внутрішньої потреби малят у неперервному вдосконаленні й реалізації своїх можливостей. Навчити дітей глибоко, естетично повноцінно сприймати казку, осмислювати, міркувати над її психологією, філософією, співвідносити почутий (чи самостійно виконаний) текст казки з власними уявленнями і цінностями — головне завдання виховання казкою.

Вічним і невичерпним джерелом народної мудрості називав казки В. Сухомлинський. Він зазначав, що у створених казках, особливо яскраво «виявляються характер народу, обличчя народу, його думи і сподівання, моральні ідеали».

Казка є ефективним засобом розвитку пізнавального інте-ресу до роботи. Вона для дитини дошкільного віку є чимось реальним, тим, що допомагає їй в доступному обсязі пізнавати дорослий світ почуттів та переживань. Герої казок працюють, тим самим при-ваблюючи дитячу увагу до основного змісту життя людини — праці. Це продукт дорослої творчості для дітей.

Слід звернути увагу на те, що казка задовольняє головні потреби дітей дошкільного віку. По-перше, казкові герої є самостійними, самодостатніми, а це те, про що мріють малята. Отже, задовольняється одна з головних потреб дітей — бути самостійними.

По-друге, казкові персонажі переборюють будь-які труднощі, найнеймовірніші перешкоди, перемагають найлютіших ворогів (Змія Горинича, Бабу Ягу, Коцю, Зміючку тощо). Отже, задовольняється ще одна загальна потреба дошкільнят, яка в їх уяві надає людині все-могутність, — компетентність.

По-третє, діти постійно прагнуть до активності. А головні герої ка-зок (Котигорошко, Кирило-Кожум'яка, козак Мамалига, солдат, Телесик, пан Коцький тощо) перебувають у постійній дії. Будучи під впливом розвитку сюжету казки, діючи у своїх фантазіях разом з казковими пер-сонажами, діти задовольняють свою потребу в активній діяльності.

Результатом виховання дошкільнят засобами казок стає те, що у малят формуються особистісні якості. Це передусім автономність, яка дозволяє дітям, не соромлячись, висловлювати свою думку. Також формуються активність, яка спонукає дітей у колективі до володіння ініціативою та соціальна компетентність, які складаються з компо-нентів: мотиваційного — потреба у прояві стосовно до інших дітей уваги, співчуття, доброзичливості; когнітивного — пізнання іншої людини,

намагання зрозуміти потреби та особливості її характеру; поведінкового — пов'язаного з вибором адекватної ситуації, способів спілкування, поведінки.

Казка - це інструмент ненав'язливого навчання. Не таємниця, що діти найкраще сприймають інформацію, подану в ігровій формі. Серйозне моралізаторство дорослих швидко стомлює малюків. У той же час за допомогою казкових героїв можна пояснити дітям всі ті ж самі істини, але зробити це у легкій, доступній для дитячого розуміння формі. Казки заслужено вважають найпотужнішим інструментом навчання дітей. А все тому, що вони дають так звані непрямі настанови. Діти мислять образами, їм набагато простіше уявити собі ситуацію з боку, де головними героями є казкові персонажі. Саме на прикладі героїв казок найкраще засвоюється важлива життєва інформація (наприклад, складно пояснити дитині, чому вона повинна ділитися іграшками з іншими, а от сказати, що він скнара з якої-небудь казки - відразу матиме результат, адже бути антигероєм дитині не захочеться).

Казки загартовують характер. У казках дуже яскраво прослідковуються різні протиставлення: хоробрість і боягузтво, багатство і бідність, працьовитість і лінь, кмітливість і дурість ... Поступово, без тиску з боку дорослих, діти вчаться відрізнити добро і зло, співпереживати позитивним героям, подумки проходити разом з ними через різні труднощі і випробування. «Казки не розповідають дітям про існування драконів. Діти вже знають, що дракони існують, - писав Г.К.Честерон. - Казки розповідають дітям, що драконів можна перемогти». Між іншим, той факт, що наприкінці казкових історій добро тріумфує над злом, є найважливішим чинником у вихованні дітей. Розуміючи цю просту відому всім з дитинства істину, дитина буде відчувати себе впевненішою і сміливішою, а життєві негаразди сприймати як щось природне. Це лише загартує характер і силу духу малюка.

негаразди сприймати як щось природне. Це лише загартує характер і силу духу малюка.

Казки допомагають вчасно побачити психологічні проблеми. Виховне значення казок проявляється також у тому, що вони здатні впливати на формування особистих рис. У дитячому віці психіка ще нестабільна, межа між добром і злом злегка розмита. Тому батькам необхідно прислухатися до своїх дітей і слідкувати, яким казкам вони віддають перевагу. Можливо, що улюблені й не улюблені дитиною персонажі вказують на емоційні проблеми малюка, які назрівають. У цьому випадку за допомогою тієї ж казки можна трохи скорегувати розвиток дитячої психіки, направити її в правильне русло. Дуже важливо спільно обговорювати прочитане, звертати увагу дитини на якісь ключові моменти, роз'яснювати незрозуміле.

Крім того, що казка є ефективним засобом виховання дитини, здатним вирішувати безліч завдань, вона також об'єднує батьків та їхніх дітей, дає можливість просто приємно провести час і відпочити від метушні реального світу. У юному віці діти осмислено сприймають сюжет, встановлюють прості причинно-наслідкові зв'язки. Характеризуючи героя, найчастіше висловлюють правильні судження про їхні вчинки, опираючись при цьому на свої уявлення про норми поведінки та особистий досвід. Завдання батьків полягає в тому, щоб навчитися розуміти сенс казкових образів так, як це роблять діти.

За матеріалом <https://vseosvita.ua/library/konsultacia-dla-batkiv-ukrainski-kazki-v-zitti-ditini-237981.html>